

Ett unikt tidsdokument

Efter SvT:s utmärkta verklighetsbaserade dramaserie [Smärtpunkten från 2024](#), om **Lars Noréns** teaterprojekt *Sju tre* och polismorden i Malexander som följde i maj 1999, gavs journalisten **Elisabeth Åsbrinks** *Smärtpunkten – Lars Norén, pjäsen Sju tre och morden i Malexander* ut på nytt. Boken som var förlagan till tv-serien kom första gången 2009. Mycket vatten har runnit under broarna, en ny generation har vuxit upp som möjligen inte har händelserna helt klart för sig.

Våren 1998 blev dramatikern Lars Norén uppvaktad av några interner som under sin strafftid ville spela teater. Norén såg en unik chans och det utvecklade sig till en metaberättelse där internerna spelade sig själva och pjäsen *Sju tre* kom att handla om mötet med Norén och själva skapandet av pjäsen. Projektet väckte uppmärksamhet eftersom två av deltagarna var aktiva nazister och de fick i princip tala fritt från scenen om sin syn på världen.

Kriminalvärden hoppades så mycket på teaterns rehabiliterande kraft att de intagna blev beviljade otaliga permissioner. Parallellt med repetitionerna genomfördes en rad rån i affärer och post. I slutet av maj, dagen efter sista föreställningen av *Sju tre*, rånades Östgöta Enskilda bank i Kisa. Två poliser körde ifatt en misstänkt bil, hamnade tack vare omodern teknik i radioskugga och blev beskjutna. De avrättas på vägen. Här blir rånarna kända för allmänheten, en av dem har varit med och agerat i *Sju tre*-pjäsen, **Tony Olsson**. **Andreas Axelsson** har varit anlitad som chaufför mellan teatern och anstalten.

Åsbrinks bok är omfattande, ordrik och bitvis lite tung att läsa. Hon vänder och vrider på det kritiserade teaterprojektet, knådar det ur alla aspekter för att förstå. Hennes språk är bitvis litterärt och inte rapp journalistisvenska och för den som inte är insatt eller minns händelseförloppet kan det ibland drunkna i alla lager av

omtag. Det är ett gediget intervjuarbete som Åsbrink har gjort och hon täcker varje tänkbart moment, men tyvärr skrevs boken nästan tio år efter mordet och rättegångarna vilket gör att det blir mycket som har glömts hos de inblandade.

Särskilt störande måste det vara för alla inblandade, liksom det blir för läsaren, att Lars Noréns hantering är så tafatt. Han verkar uppfatta att han som konstnär står över ansvarsfördelningen. Han skapar sitt verk fritt och sen lämnar han allt, han anser sin roll klar och det som händer efter det blir en del av konstverket.

Boken är ett ovärderligt tidsdokument då ett annat slags våld drog genom Sverige, med bank- och postrån. Det var också före de uppmärksammade rymningarna 2004 från tunga anstalter där bland annat Tony Olsson rymde (något Åsbrink inte nämner alls). Efter Malexander förändrades synen på kriminalvården, det blev betydligt svårare att få permission. Dagen för rånet hade Tony Olsson permission igen, denna gång för att gå på Metallica på Globen vilket beviljades rutinmässigt och enda kontrollen var att han kom tillbaka utan droger i blodet.

Smärtpunkten är absolut en viktig bok i klass med **Gellert Tamas** *Lasermannen* eller **Dan Josefssons** *Mannen som slutade ljuga* om **Thomas Quick**.

I september 2022 släpptes den tredje rånaren, Andreas Axelsson ur fängelset. Ett år senare, i september 2023 släpptes även Tony Olsson (som har bytt efternamn). Bara **Jackie Arklöv** sitter kvar på anstalt och väntar ännu på att få sitt straff tidsbestämt.

Smärtpunkten – Lars Norén, pjäsen *Sju tre* och mordet i Malexander

Elisabeth Åsbrink

Polaris 2024

**ELISABETH
ÅSBRINK**

**SMÄRT
PUNKTEN**

Lars Norén, pjösen Sjuffre och mordet i Molexander

POLARIS